

Klub Przyrodników

ul. 1 Maja 22, 66-200-Świebodzin
Konto: BZ WBK SA o/Świebodzin nr 28 1090 1593 0000 0001 0243 0645
tel./fax 068 3828236, e-mail: kp@kp.org.pl, [http:// www.kp.org.pl](http://www.kp.org.pl)

Świebodzin, 15 listopada 2014 r.

**Regionalny Dyrektor
Ochrony Środowiska
w Gdańsku**

dotyczy: plan zadań ochronnych Dolina Wieprzy i Studnicy PLH220038
sprawę prowadzi: Paweł Pawlaczyk pawel.pawlaczyk@kp.org.pl

W związku z projektem zmiany planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Wieprzy i Studnicy PLH220038, przedstawiam następujące stanowisko:

1. Dla ochrony siedliska 91D0 rzeczywiście konieczne jest „Podjęcie działań mających na celu podniesienie poziomu wód gruntowych w płacie siedliska”, ale PZO powinien wskazywać, jakie konkretnie działania w tym celu należy wykonać (np. zasypanie rowu, zablokowanie odpływu wody rowem poprzez budowę przegród). Przyczyny zagrożenia dla siedliska zostały rozpoznane – jak podano, „wykonana 16.09.2014 r. przez pracowników RDOŚ w Gdańsku inspekcja rezerwatu przyrody „Torfowisko Potoczek” wykazała, że rowy melioracyjne w płacie siedliska 91D0 są drożne i odprowadzają wodę z siedliska pogłębiając procesy jego degeneracji”. Wydaje się więc jasne, że działania ochronne powinny polegać na zablokowaniu rowów i nie widzimy przeszkód, by zostało to konkretnie zapisane w planie.

Należy tu przypomnieć, że opisana sytuacja narusza obowiązek wynikający z art. 6.2 dyrektywy siedliskowej. Obowiązek ten stał się wymagalny z dniem 1 maja 2004 r., jeżeli więc rowy pogłębiające degradację siedliska przyrodniczego funkcjonują wciąż po 10 latach, to naruszenie to ma ciężki charakter i wymaga niezwłocznej interwencji, do czego niezbędne jest ustalenie działania ochronnego w sposób konkretny, wraz ze wskazaniem niezwłocznego terminu jego realizacji. Terminem realizacji tego działania powinny być maksymalnie 2 lata (taki czas może być niezbędny do formalnego przygotowania działań), a nie 5 lat.

2. Budzi wątpliwości, czy rzeczywiście Starosta Sławiński nie ma kompetencji do wdrożenia środka ochronnego „modyfikacja gospodarki rybackiej do wymogów ochrony siedliska poprzez zaniechanie wykorzystania wody ze starorzecza do napełniania stawów hodowlanych”. Wydaje się, że takie wykorzystywanie wody może następować co najwyżej na podstawie pozwolenia wodnoprawnego, które wydaje właśnie Starosta. Jeżeli dla siedliska szkodliwe jest korzystanie z wód dokonywane na podstawie obowiązującego obecnie pozwolenia wodnoprawnego, to Starosta jest również organem właściwym co

cofnięcia takiego pozwolenia. Wyeliminowanie szkodliwego dla przedmiotu ochrony korzystania z wód należy ująć także w celach działań ochronnych - wówczas stanie się to celem środowiskowym dla obszaru chronionego zależnego od wód, obligatoryjnym do ujęcia w planie gospodarowania wodami, co da podstawy do cofnięcia pozwolenia wodnoprawnego przez Starostę w trybie art. 136 ust 1 pkt 7 ustawy Prawo Wodne.

3. Obligatoryjne działania w obrębie gospodarstwa rolnego, dotyczące utrzymania lub modyfikacji metod gospodarowania, powinny być specyficznymi dla danego obszaru Natura 2000 działaniami, jakie są niezbędne dla utrzymania siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków w stanie co najmniej nieporzószone. Działania te powinny być określone biorąc pod uwagę specyficzne potrzeby konkretnych siedlisk przyrodniczych lub konkretnych gatunków i mogą być zawężone w stosunku do możliwości rolniczego użytkowania gruntów nieistotnych dla chronionych w obszarze siedlisk lub gatunków. Zupełnie nieuzasadniony jest jednak pogląd, jakoby działania obligatoryjnie musiały zawsze obejmować zarówno użytkowanie kośne, jak i kośno-pastwiskowe i pastwiskowe na użytkach zielonych, niezależnie od wymogów ekologicznych danego siedliska czy gatunku. Nieprawdą jest, jakoby „*możliwość takiego użytkowania wynikała wprost z Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 11 marca 2010 r. w sprawie minimalnych norm (Dz. Urz. z 2010 Nr 39 poz. 211 ze zm.)*”⁷, gdyż cytowane rozporządzenie określa tylko, czy użytkowanie gruntu rolnego uznaje się za zgodne z minimalnymi normami, ale nie rozstrzyga czy użytkowanie gruntu rolnego jest zgodne z minimalnymi wymogami ochrony siedliska przyrodniczych lub siedlisk gatunków w obszarze Natura 2000. Wymogi takie ma określić – jako działanie obligatoryjne – właśnie plan zadań ochronnych. Ponadto, rozporządzenie w/s minimalnych norm wyraźnie zabrania niszczenia siedlisk roślin i zwierząt chronionych oraz siedlisk przyrodniczych w formach ochrony przyrody, a więc także na obszarach Natura 2000. Gdyby więc wymogiem danego siedliska było użytkowanie kośne, ale nie pastwiskowe, a użytkowanie pastwiskowe prowadziło do zniszczenia danego typu siedliska, to użytkowanie pastwiskowe nie byłoby zgodne z minimalnymi normami. Oczywiście, nie mogłoby ono w takiej sytuacji być wskazywane jako działanie obligatoryjne dla „ochrony” danego typu siedliska.

W przedstawionym projekcie słusznie zrezygnowano z zapisu dot. wypasu siedlisk 7110 i 7140, ale dotyczy to także siedliska 7230. Ten typ siedliska powinien być użytkowany przez koszenie, ale nie przez wypas. Także dla siedliska 6510 należy rozważyć, jakie konkretnie formy użytkowania siedliska zapewnią mu - uwzględniając warunki lokalne - przynajmniej zachowanie w stanie nie pogorszone.

Zwrócić tu trzeba uwagę, że z systemowej interpretacji prawa wynika wyraźnie, że plan zadań ochronnych może – i niekiedy powinien – ograniczać dopuszczalne sposoby rolniczego użytkowania gruntów na obszarze Natura 2000 w stosunku do sposobów dopuszczalnych poza obszarem Natura 2000. Wymogi wzajemnej zgodności (tzw. cross-compliance) obwieszczone obwieszczeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 marca 2009 r. w sprawie wykazu wymogów określonych w przepisach Unii Europejskiej z uwzględnieniem przepisów krajowych wdrażających te przepisy (M.P. Nr 17, poz. 224, z późn. zm.) obejmują między innymi „*przestrzeganie przez rolników wymogów obligatoryjnych wynikających z planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000*” Oznacza to, że plany zadań ochronnych mogą stanowić w tym zakresie wymogi wymagające włączenia do wymogów wzajemnej zgodności, a więc wymogi idące dalej, niż wynikałoby to z innych przepisów prawa. Właśnie między innymi po to ustanawia się plany zadań ochronnych i określa w nich działania obligatoryjne dla gospodarstw rolnych, by określić w ten sposób specyficzne dla danego obszaru Natura 2000 normy, których przestrzeganie staje się

⁷ Należy raczej zacytować obwieszczenie tekstu jednolitego z dn. 3 czerwca 2014 r. – Dz. U. 2014 r. poz. 1372.

wymogiem wzajemnej zgodności i ma być kontrolowane przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Zupełnie absurdalne i nieuzasadnione jest w tym kontekście stanowisko prezentowane przez ARiMR, jakoby to wymogi obligatoryjne w PZO miały wynikać z obowiązujących przepisów prawa i minimalnych norm, gdyby tak bowiem było, to dodatkowy wymóg wzajemnej zgodności wymagający przestrzegania wymogów obligatoryjnych wynikających z PZO byłby pozbawiony jakiegokolwiek sensu.

Zwrócić też trzeba uwagę, że art. 6.2 dyrektywy siedliskowej (stosujący się tak do obszarów siedliskowych, jak i do ptasich), wymaga od państw członkowskich „uniknięcia na specjalnych obszarach ochrony pogorszenia stanu siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków”. Dotyczy to także ewentualnych pogorszeń spowodowanych przez użytkowanie rolnicze niedostosowane do potrzeb konkretnych siedlisk i gatunków w danym obszarze. W Polsce podstawowym narzędziem wdrażania tego obowiązku jest właśnie plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, musi więc mieć on możliwość określenia – jako działań obligatoryjnych – takich sposobów prowadzenia gospodarki rolnej, które zapewnią uniknięcie pogarszania stanu siedlisk.

W ramach wspólnej polityki rolnej Unii Europejskiej istnieje mechanizm kompensowania rolnikom ograniczeń w gospodarce rolnej, wprowadzonych obowiązkowo w związku z ochroną obszarów Natura 2000. Mechanizmem tym są tzw. płatności Natura 2000 (nie mylić z pakietami programu rolnośrodowiskowego na obszarach Natura 2000. Warunkiem dostępności płatności Natura 2000 dla rolników jest istnienie obligatoryjnych ograniczeń specyficznych dla obszaru Natura 2000. Jak dotąd, decyzją polskiego rządu jest nie korzystanie z tego mechanizmu w Polsce, ponieważ jak dotąd nie było planów zadań ochronnych, które ustanawiałyby takie specyficzne, obligatoryjne ograniczenia. Ta niewłaściwa sytuacja będzie podtrzymywana, jeżeli obecnie zmieni się plany zadań ochronnych w taki sposób, by nie ustanawiały żadnych wymogów obligatoryjnych specyficznych dla obszaru, wykraczających ponad wymogi wobec gospodarki rolnej poza obszarem Natura 2000.

4. Określenie w akcie prawa miejscowego działań fakultatywnych w ramach gospodarstwa rolnego w sposób „użytkowanie zgodne z wymogami odpowiedniego pakietu rolnośrodowiskowego w ramach obowiązującego PROW, ukierunkowanego na ochronę siedliska przyrodniczego...” jest niezgodne z zasadami techniki prawodawczej. Normy ustalane aktem prawa muszą być jednoznaczne i nie mogą być uzależnione od treści dokumentów ustalanych przez podmioty trzecie. Projektowany zapis oznaczałby tymczasem, że treść normy ustanowionej w planie zadań ochronnych byłaby de facto zmienna zależnie od treści aktualnego PROW ustalonego przez Ministerstwo Rolnictwa. Zauważyć tu należy w szczególności, że w trakcie okresu obowiązywania planu zadań ochronnych powstanie nowy PROW o nieznanym dziś treści.

Projektowany zapis jest niezgodny z delegacją art. 28 ustawy o ochronie przyrody. To Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska jest właściwy do ustanowienia PZO, a więc do określenia w szczególności norm fakultatywnych dotyczących rolniczego użytkowania istotnego dla ochrony siedlisk i gatunków, a ponieważ niedopuszczalne jest dalsze delegowanie delegacji ustawowej, to nie może tej kompetencji delegować na organ właściwy do ustanowienia PROW. Projektowany zapis oznaczałby tymczasem de facto dokonanie takiej bezprawnej delegacji. Ponadto, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska ustanawia PZO „kierując się koniecznością utrzymania i przywracania do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000” Faktyczne delegowanie określenia treści normy na inny podmiot naruszałoby tę przesłankę, ponieważ podmiot właściwy do ustanowienia PROW nie jest tą przesłanką związany; nie ma żadnej pewności, czy „ukierunkowane na ochronę siedliska/gatunku pakiety obowiązującego [także w przyszłości] PROW” będą rzeczywiście

zapewnić utrzymanie i przywracanie właściwego stanu ochrony” odpowiednich siedlisk i gatunków.

Jako działanie fakultatywne należy w konsekwencji pozostawić tylko konkretny opis warunków użytkowania rolniczego korzystnego dla ochrony siedliska/gatunku, skreślając odniesienia do „obowiązującego PROW” jako nieuprawnione.

5. Działania ochrony czynnej niezbędne dla zachowania siedlisk przyrodniczych, także na gruntach prywatnych w obrębie gospodarstw rolnych, są niezbędne dla samego zachowania tych siedlisk i tym samym powinny być ujęte jako obligatoryjne, a nie fakultatywne. Odpowiedzialnym za realizację tych działań powinien być „RDOŚ lub właściciel albo posiadacz gruntu na podstawie porozumienia zawartego z RDOŚ a w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność jednostek samorządu terytorialnego zarządcą nieruchomości, w związku z wykonywaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska na podstawie przepisów prawa albo w przypadku braku tych przepisów na podstawie porozumienia zawartego z RDOŚ”.

W szczególności, zupełnie niezrozumiałe i niezgodne z rozporządzeniem w sprawie PZO jest opatrywanie zapisem „działanie fakultatywne” działań dotyczących torfowisk, adresowanych do wydziełów w Lasach Państwowych, czyli dotyczących gruntów Skarbu Państwa w zarządzie Nadleśnictw, a nie do gruntów stanowiących część gospodarstwa rolnego. Należy tu przypomnieć, że zgodnie z art. 13 ust 1 pkt 1 ustawy o lasach, obowiązkiem właścicieli lasów – obligatoryjnym, a nie fakultatywnym – jest „zachowanie w lasach naturalnych bagien i torfowisk”, co w razie takiej potrzeby wiąże się z obowiązkiem realizacji odpowiednich działań ochrony czynnej.

z poważaniem